

Eduskunnan lakivaliokunta
LaV@eduskunta.fi

HE 2/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi oikeusministeriön hallinnonalan eräiden henkilötietojen käsittelyä koskevien säännösten muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan tarkistettavaksi oikeusministeriön hallinnonalan lainsäädäntöä erityisesti tietosuojasetuksen ja tietosuojalain soveltamisalalla ja myös eräitä rikosasioiden tietosuojalain soveltamisalaan kuuluvia lakeja muutettaisiin. Taustalla on Euroopan unionin tietosuojalainsäädännön kokonaisuus.

Lakivaliokunnan lausuntopyynnön johdosta sisäministeriön kansallisen turvallisuuden yksikkö esittää kunnioittavasti seuraavaa:

Esityksen tarkoitus yhdenmukaistaa henkilötietojen käsittelyyn liittyviä erityissäännöksiä ja selkiyttää niiden suhdetta sovellettaviin yleissäädöksiin on kannatettava.

Huomiota kiinnitetään turvallisuusselvityslakia, henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annettua lakia (1054/2018), jäljempänä rikosasioiden tietosuojalaki, sekä ulosottokaarta koskeviin ehdotuksiin.

Turvallisuusselvityslaki

1. Turvallisuusselvityslain 2 §:n ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka mukaan suojelupoliisin ja Pääesikunnan suorittamasta henkilötietojen käsittelystä säädettäisiin rikosasioiden tietosuojalaissa. Edelleen ehdotetaan, että muiden viranomaisten suorittamasta henkilötietojen käsittelystä säädettäisiin yleisessä tietosuojasetuksessa sekä tietosuojalaissa (1050/2018).

Hallituksen esityksen perustelujen mukaan turvallisuusselvityslaissa tarkoitettujen henkilötietojen käsittelyn voidaan katsoa kuuluvan rikosasioiden tietosuojalain soveltamisalaan, jonka kansallista soveltamisalaa on laajennettu suhteessa rikosasioiden tietosuojadirektiivin soveltamisalaan siten, että se kattaa myös kansallisen turvallisuuden ylläpitämiseen ja puolustukseen liittyvän henkilötietojen käsittelyn, kun kyse on rikosasioiden tietosuojalain 3 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetuista toimivaltaisista viranomaisista.

Ehdotus on kannatettava ottaen huomioon suojelupoliisille säädetyt tehtävät.

Turvallisuusselvityslain tarkoituksena on parantaa mahdollisuuksia ennakolta estää toimintaa, joka voi vahingoittaa valtion turvallisuutta, maanpuolustusta, Suomen kansainvälisiä suhteita, yleistä turvallisuutta tai muuta niihin verrattavaa yleistä etua tai erittäin merkittävää yksityistä taloudellista etua. Edelleen lisäksi mainittakoon, että henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain (616/2019) 7 luvussa säädetään suojelupoliisin henkilötietojen käsittelystä. Henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan rikosasioiden tietosuojalakia lukuun ottamatta sen 10 §:n 2 momenttia, 54 §:ää ja 7 lukua, jollei toisin säädetä lain 616/2019 luvussa 7.

Yleisen tietosuojasetuksen ja tietosuojalain soveltaminen muiden viranomaisten henkilötietojen käsittelyyn on perustelua, koska näiden muiden viranomaisten toiminnan ei voitane katsoa kuuluvan rikosasioiden tietosuojalain soveltamisalaan.

2. Uutena säännöksenä ehdotetaan turvallisuuspalveluslakiin 48 a §:ä, joka koskisi rekisterinpitäjiä. Ehdotuksen mukaan turvallisuuspalvelusrekisterin yhteisrekisterinpitäjiä olisivat suojelupoliisi ja Pääesikunta. Pääesikunta vastaisi rekisterinpitäjän tehtävistä, jos käsiteltävät henkilötiedot koskisivat selvityksen kohdetta, joka toimii tai jonka on tarkoitus toimia puolustusvoimissa tai hoitaa puolustusvoimien antamaa tehtävää taikka jos turvallisuuspalvelus liittyy puolustusvoimien toimintaan tai hankintoihin. Suojelupoliisi vastaisi rekisterinpitäjän tehtävistä, jos käsiteltävät henkilötiedot koskisivat muita selvityksen kohteita, sekä henkilötietojen luovuttamiseen turvallisuusrekisteristä ja turvallisuuspalvelusrekisterin ylläpitoon ja tietoturvallisuuteen liittyvistä tehtävistä.

Ehdotuksen nojalla turvallisuuspalvelusrekisterin rekisterinpitäjien vastuiden jakautuminen määritettäisiin aikaisempaa tarkemmin ja lain tasolla, mitä voidaan pitää kannatettavana selkeyden takia.

Rikosasioiden tietosuojalain muuttaminen

Rikosasioiden tietosuojalain 1 §:n 2 momentin 1 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi niin, että lakia sovellettaisiin myös Puolustusvoimien pääesikunnan suorittamaan henkilötietojen käsittelyyn turvallisuuspalveluslain 9 §:n 3 momentissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi. Edelleen lain 1 §:n 2 momentin 2 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi niin, että lakia sovellettaisiin lisäksi turvallisuuspalveluslain 9 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tehtävissä.

Ehdotus koskee rikosasioiden tietosuojalain soveltamisen laajentamista turvallisuuspalveluslain toimivaltaisten viranomaisten eli suojelupoliisin ja puolustusvoimien pääesikunnan tehtäviin kuten selvitysten tekemistä koskeviin päätöksiin. Muutosta ehdotetaan turvallisuuspalveluslain muutosehdotusten huomioimiseksi. Ehdotus on kannatettava.

Ulosottokaaren muuttaminen

Ulosottokaaren 3 luvun 70 §:n 1 momentin 1 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi niin, että ulosottoviranomaisella olisi oikeus luovuttaa välttämättömiä tietoja suojelupoliisille valtio- ja yhteiskuntajärjestystä tai valtion turvallisuutta uhkaavien rikosten ennalta estämistä varten.

Voimassa olevan ulosottokaaren mukaan tiedot voidaan luovuttaa syyttäjä- ja esitutkintaviranomaiselle. Lakiehdotus on kannatettava ottaen huomioon suojelupoliisille säädetty tehtävät ja se, että suojelupoliisi ei ole enää 1.6.2019 alkaen ollut esitutkintaviranomainen. Suojelupoliisin tehtäviin kuuluu kuitenkin rikosten estäminen. Luovutusoikeus koskisi vain välttämättömiä tietoja. Hallituksen esityksen perusteluissa valtio- ja yhteiskuntajärjestystä tai valtion turvallisuutta uhkaaviksi rikoksiksi mainitaan esimerkiksi terrorismirikokset ja vakoilurikokset.

Suojelupoliisin tehtäväkenttä huomioon ottaen, ulosottokaareen ehdotetaan kuitenkin lisättäväksi, että ulosottoviranomaisella olisi oikeus luovuttaa välttämättömiä tietoja suojelupoliisille myös sen toiminnan osalta, joka uhkaa *kansallista turvallisuutta*.

Poliisin hallinnosta annetun lain (110/1992) 10 §:n 1 momentin mukaan suojelupoliisin tehtävänä on sisäministeriön ohjauksen mukaisesti hankkia tietoa kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi sekä havaita, estää ja paljastaa sellaisia toimintoja, hankkeita ja rikoksia, jotka voivat uhata valtio- ja yhteiskuntajärjestystä tai valtakunnan sisäistä tai ulkoista turvallisuutta. Sen tulee myös ylläpitää ja kehittää yleistä valmiutta yhteiskunnan turvallisuutta uhkaavan toiminnan havaitsemiseksi ja estämiseksi.

Henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain (616/2019) 48 §:n 1 momentin mukaan suojelupoliisi saa käsitellä henkilötietoja, jotka ovat tarpeen kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi,

valtio- ja yhteiskuntajärjestystä tai valtion turvallisuutta uhkaavien toimintojen ja hankkeiden estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi sekä valtio- ja yhteiskuntajärjestystä tai valtion turvallisuutta uhkaavien rikosten estämiseksi ja paljastamiseksi.

Perustuslakivaliokunta on mietinnössään PeVM 4/2018 vp arvioinut kansallisen turvallisuuden käsitettä käsitellessään 4 momentin lisäämistä perustuslain 10 §:än.

Hallitusneuvos

Johanna Hakala

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä.
Sisäministeriö 03.03.2020 klo 08:09. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu

Lakivaliokunta

Tiedoksi

Sisäministeri Ohisalo
Valtiosihteeri Parviainen
Kansliapäällikkö Pimiä
Erityisavustaja Kerman
Johdon sihteeri Söderman
Assistentti Kautto
Johdon sihteeri Landström
oikeus@intermin.fi